

Ünite

4

Osmanlı Devleti Kuruluş

Beylikten Devlete Geçiş (1299-1453)

Hangi
KPSS?

Hangi Kavramlar Bilinmeli?

Bac: Osmanlıda alınan ilk vergidir. Çarşı-pazar vergisidir.

Beylerbeyliği: Devletin yönetimini kolaylaştırmak için kurulan birimdir.

Cülus Bahşışı: Osmanlıda padişah değişikliklerinde kapıklı ocağı askerlerine dağıtılan bahşıştır.

Çağdaş Devlet: Aynı dönemlerde yaşayan devletler için kullanılan tabirdir.

Defterdar: Osmanlıda tüm mali işlerle ilgilenen görevlidir.

Değişirme Sistemi: Gayrimüslim çocukların küçük yaşta alınıp Müslümanlaştırılarak devlete hizmet ettirilmesi sistemidir.

Divan-ı Hümayun: Devlete ait tüm kararların alındığı bölümdür.

Gaza ve Cihat Anlayışı: Müslüman olmayan bölgelerin İslamlaşması için mücadele etmektir.

İskan Politikası: Gayrimüslim olan bölgelere, Türk ve Müs-

lüman yerleştirerek bölgelerin İslamlaşması ve Türkleştirilmesi politikasıdır.

İstimalet Politikası: Fethedilen bölgelerdeki halka hoşgörülü davranma politikasıdır.

Kazasker: Osmanlıda kadı ve müderris atamalarını yapan görevlidir.

Mangır: Bakır paradır.

Pençik Sistemi: Osmanlı'da savaş esirlerinden beşte birinin alınarak asker yapması sistemidir.

Serdar-ı Ekrem: Osmanlı'da padişahlar ordunun başında sefere çıkmadıklarında veziriazamların kullandığı sıfattır.

Terşane: Gemilerin bulunduğu yerdir.

Tımar: Toprak üzerinden asker yetiştirme sistemidir.

Veraset Sistemi: "Devlet hanedan erkek üyelerinin ortak malıdır." anlayışına verilen isimdir.

OSMANLI DEVLETİ KURULUŞ BEYLİKTE DEVLETE GEÇİŞ (1299 - 1453)

Kuruluş Dönemi'nde Osmanlı Devleti ile Çağdaş Devletler

Bizans Devleti	Anadolu Selçuklu Devleti	Trabzon Rum İmparatorluğu
İlhanlı Devleti	Altınorda Devleti	Memlûkler

Osmanlıların Kısa Sürede Büyümesinde Etkili Olan Faktörler

- Coğrafi konum
- İskan siyaseti (Yerleştirme)
- Balkanlar ve Bizans'ın zayıf durumda olması
- Merkezîyetçi olması
- Hoşgörülü olması (İstimalet)
- Gaza ve cihat anlayışı
- Yetenekli padişahlar
- Ahilerin desteği
- Avrupa'da devam eden yüzyıl savaşları (1337-1458)

OSMAN BEY

- Aşiretlikten beyliğe geçiş dönemidir.
- Unvanı: Fahrüddin
- Yarhisar ve Bilecik'i fethettikten sonra beyliğin merkezini Bilecik'e taşıdı. Yundhisar ve Yenişehir topraklarını da fethedip İzmit'e kadar yaklaştı.
- Bizans ile ilk savaş yapıldı: Koyunhisar Savaşı
- Osman Bey adına ilk hutbeyi okuyan kişi: Dursun Fakih (İlk kadı)
- İlk Osmanlı parası basıldı: Bakır (Mangır)
- İlk Osmanlı vergisi: Bac (Çarşı - pazar)
- İlk Tımar Osman Bey Dönemi'nde başlamıştır.
- İlk fethedilen ada: İmralı Adası
- İlk fethedilen kale: Kulacahisar Kalesi

ORHAN BEY

- Beylikten devlete geçiştir.
- **Unvanı:** Seyfüddin / İhtiyarüddin / Sultan
- 1326 Bursa fethedildi. (ilk başkent)
- Bizans ile 1329 Maltepe (Palekenon) Savaşı yapıldı. İznik ve İzmit alındı.
- 1345'te Karesioğulları Osmanlıya katıldı. Sonucunda,
 - › Anadolu Türk siyasi birliği yolunda ilk adım atıldı.
 - › Osmanlının Rumeli'ye geçişi kolaylaştı.
 - › Osmanlı donanma sahibi oldu.
 - › Osmanlı'nın ilk tersanesi: Karamürsel Tersanesi
- 1353'te Çimpe Kalesi alındı. Sonucunda;
 - › Rumeli'de ilk toprak parçası
 - › Rumeli fetihlerinde üs bölgesi
 - › İskân politikasının uygulandığı ilk yerdir.
- Yaya ve Müsellem adlı ilk düzenli ordu kuruldu.
- Divan-ı Hümayun kuruldu.
- İlk medrese inşa edildi: İznik Orhaniye Medresesi
- İlk müderris ataması yapıldı: Davud-ı Kayseri
- Bursa Bey Sarayı inşa edildi. (ilk saray)
- İlk gümüş para bastırıldı.
- İznik Hacı Özbek Camii inşa edildi.
- İlk vezir ataması yapıldı: Alaaddin Paşa

I. MURAT

- Unvanı: Hüdavendigâr / Gazi / Hünkâr
- 1363 Sazlıdere Savaşı ile Edirne alındı.
- 1364 yılında Haçlılarla ilk savaşı yapıldı: Sırpsındığı Savaşı
- Sonucunda Edirne başkent yapıldı.
- Meriç Irmağı tamamen Osmanlı kontrolüne girdi.
- 1371 yılında Sırplarla Çirmen Savaşı yapıldı. Sonucunda Makedonya'nın fethi kolaylaştı.
- Germiyanogulları çeyiz, Hamitogulları para yoluyla Osmanlıya katıldı.
- Osmanlı Devleti, 1388'de Sırp ve Boşnak kuvvetleri tarafından Ploşnik'te mağlup edildi.
- Haçlılarla I. Kosova Savaşı yapıldı ve kazanıldı.
 - › İlk top kullanıldı.
 - › I. Murat, savaş meydanında hayatını kaybetti.
- Verasette ilk değişiklik yaşandı: "Devlet padişah ve oğullarınıdır."
- Yeniçeri Ocağı kuruldu.
- Merkez manastır olmak üzere Rumeli Beylerbeyliği kuruldu. Başına Lala Şahin Paşa getirildi.
- Defterdarlık ve kazaskerlik makamı kuruldu.
- İlk kez "Pençik Sistemi" uygulanmaya başlandı.
- İlk sadrazam ataması yapıldı: Çandarlı Halil Paşa.
- İlk şehzade ayaklanması: Savcı Bey isyanı yaşandı.

I. BAYEZİD (YILDIRIM BAYEZİD)

- Şehzadeyken Karamanoğulları ile yapılan Frenkyazısı Savaşı'nda "Yıldırım" unvanını aldı.
- Anadolu Türk siyasi birliğini büyük ölçüde sağladı.
- Kütahya merkezli Anadolu Beylerbeyliğini kurdu. Başına Timurtaş Paşa getirildi.
- Anadolu Hisarı (Güzelce Hisar) inşa edildi.
- 1396 Niğbolu Savaşı Haçlılarla yapıldı.
- Bulgar krallığına son verildi.
- Macalar etkisiz hâle getirildi.
- Halife tarafından I. Beyazıt'a "Sultanı İklimi Rum" unvanı verildi.
 - İlk kez cülus bahşisi dağıtıldı.
 - Gelibolu'da ilk büyük tersane kuruldu.
 - Osmanlı tarihinde ilk kez İstanbul kuşatıldı.
- 1402 yılında Timur Devleti ile Ankara Savaşı yapıldı. Osmanlı kaybetti ve Fetret Devri'ne girildi.
 - Anadolu Türk siyasi birliği bozuldu.
 - Beylikler yeniden kuruldu.
 - İstanbul'un fethi gecikti.
 - Şehzade Mustafa esir düştü.

Dikkat Edilmeli

Bahşi der ki:

- Fetret Devri'nde taht kavgası yapan şehzadeler:
- İsa / Musa / Mehmet / Süleyman

I. MEHMET (ÇELEBİ MEHMET)

- Osmanlının ikinci kurucusu olarak bilinir.
- Venedik ile ilk deniz savaşı olan Çalibey Savaşı yapılmıştır.
- İlk dinî ve sosyal isyan olan Şeyh Bedrettin İsyanı çıktı.
 - Eseri: Varidat
 - Lakabı: Simavna Kadısı
- Mustafa Çelebi (Düzmece Mustafa) İsyanı çıktı ve bastırıldı.
- İlk kez askerî anlamda devşirme yapıldı.
 - Temeli pençik sistemine dayanır.
 - Devşirme yapan kişiye Turnacıbaşı denir.

II. MURAT

- Unvanı: Hayır Babası / Koca Murat
- Amcası olan Düzmece Mustafa İsyanı çıktı ve bastırıldı.
- Macarlarla İzledi Savaşı yapıldı. Sonucunda Edirne - Segedin Anlaşması imzalandı.
 - > Anlaşma 10 yıl sürecek.
 - > Tuna Nehri sınır kabul edilecek.
 - > Sırp Krallığı yeniden kurulacak ve Osmanlıya vergi verecek.
- Haçlılarla Varna Savaşı yapıldı. II. Murat Varna Savaşı'nı Serdar- Ekrem sıfatıyla yönetti. Çünkü kendi rızasıyla tahtı oğlu II. Mehmet'e bırakmıştı.
- Haçlılarla II. Kosova Savaşı yapıldı.
 - > Balkanlar kesinlikle Türk yurdu oldu.

Dikkat Edilmeli

- Miryokefalon ve II. Kosova Savaşları sonuçları bakımından benzerdir.

- İlk şeyhülislam ataması yapıldı: Molla Fenari
- İlk yeniçeri isyanı çıktı: Buçuktepe İsyanı
- İstanbul'u kuşatmıştır.

Dikkat Edilmeli**Kuruluş Dönemi'nde Haçlılarla Yapılan Savaşlar**

• Sırpsındığı	I. Murat
• I. Kosova	
• Niğbolu	Yıldırım Bayezid
• Varna	II. Murat
• II. Kosova	

NOTLAR
